

DENKEN IN MOGELIJKHEDEN BIJ DEMENTIE – INSPIRATIE CREATIEF ACHTERHALEN VAN BEHOEFTE EN WENSEN

ACHTERGROND

Mensen met dementie en hun naasten krijgen te maken met grote veranderingen in hun leven. Elk mens heeft zijn eigen behoeften en wensen op het vlak van zelfredzaamheid, vitaliteit, sociale contacten, woonomgeving en welzijn. En elk mens heeft zijn eigen behoeften aan verschillende typen activiteiten: sociale, plezierige, fysiek actieve en nuttige activiteiten. Door dementie kunnen behoeften en wensen veranderen. Voor het welzijn van

Jonge mensen met dementie

Bij jonge mensen met dementie zullen behoeften anders zijn dan bij ouderen met dementie, doordat zij vaak meer verantwoordelijkheden en activiteiten en een andere levensstijl hadden. Jonge mensen met dementie werken soms nog of hebben een rol in de opvoeding van de kinderen. Ook zijn zij vaak nog meer actief in hun vrije tijd, door deelname aan sport of andere verenigingen. Daardoor heeft het krijgen van dementie voor hen een relatief grote impact. Relaties met de partner, kinderen, overige familie, vrienden en kennissen veranderen aanzienlijk. Bij het inventariseren van behoeften is het belangrijk hierbij stil te staan.

mensen met dementie en hun naasten, is het essentieel stil te staan bij de nieuwe of veranderende behoeften. Casemanagers spelen een belangrijke rol bij het inventariseren van de behoeften en wensen in de nieuwe situatie. Zij kunnen mensen met dementie en hun naasten helpen onder woorden te brengen waar ze nu behoefte aan hebben, al is dat niet eenvoudig. Het is een kunst om helder te krijgen wat iemands

werkelijke behoeften zijn. Dit vraagt creativiteit van de casemanager. Het is belangrijk deze gesprekken juist meteen in het beginstadium actief aan te gaan. Vaak kunnen mensen met dementie en hun naasten dan ook zelf al stappen ondernemen.

ONDERSCHEID TUSSEN BEHOEFTE EN WENSEN VERSUS INVULLING

Behoeften en wensen bij mensen met dementie en hun naasten kunnen op verschillende terreinen bestaan. Bij het spreken over behoeften en wensen gaat het vaak al snel over de invulling ervan. Het is belangrijk goed te kijken naar de behoeften en wensen die daaraan ten grondslag liggen.

Invulling	Behoefte	
'ik wil elke dag met de hond lopen'	Zelfredzaamheid	'ik wil zelfstandig de deur uit kunnen' 'ik wil zelf mijn hond verzorgen'
	Vitaliteit	'ik voel me fit als ik elke dag even wandel'
	Sociale contacten	'ik maak graag onderweg een praatje'
	Woonomgeving	'als ik niet naar buiten kan voel ik me opgesloten'
	Welzijn, plezier, nuttig zijn	'ik voel me goed als ik nog even kan doen wat ik altijd heb gedaan'

INTERVISIE OPDRACHT:

Neem een casus uit je eigen ervaring en bespreek in de interview:

- Was ik me bewust van de behoeften en wensen van de persoon met dementie? Had ik door kunnen vragen om de onderliggende behoeften en wensen te ontdekken?
- Heb ik de betekenis van de behoefte achterhaald?
- Had ik voldoende oog voor de behoeften en wensen van de naaste voor zichzelf?
- Ging ik niet te snel over naar oplossingen?
- Was het mij duidelijk in wiens belang de behoeften en wensen waren?

GESPREKSTECHNIEN OM BEHOEFTE EN WENSEN TE ACHTERHALEN

DO'S:

- Doorvragen.
- Luisteren.
- Alle domeinen nalopen.
- Bij behoeften van naaste: blijf bij zijn of háár behoeften.
- Bij onrealistische behoeften: doorvragen naar de betekenis.
- Samen weekschema invullen: wat lukt nog wel, wat niet meer, wat wordt gemist?
- Spreek de persoon met dementie en de naaste apart.
- Reken op een uur voor de gesprekken in totaal, eventueel verspreid over meerdere momenten.

DON'TS:

- Verwarren behoefte met invulling.
- Invullen voor een ander.
- Oplossingen aandragen.
- Behoeften van de naaste vergeten.

Drie gesprekstechnieken:

1. De techniek van de drie B's
  - Belangrijkheid: hoe belangrijk is de behoefte nu (nog)?
  - Betekenis: wat is de betekenis van de behoefte?
  - Belemmeringen: waarom lukt iets niet?
2. De '5 x waarom-methode' of 'wat maakt dat-methode': vraag 5 x 'waarom' bij het antwoord op de voorgaande vraag.
3. Verificatie: ga na of de boodschap goed is overgekomen. Het herformuleren van de boodschap kan hierbij helpen: 'Dus als ik het goed beluister zegt u.....' of 'Als ik hardop denk dan ....'

CREATIEF ANALYSEREN: WIE WIL WAT WAAROM?

Na een of meerdere gesprekken gaat het erom de behoeften zo zuiver mogelijk te krijgen: wie wil wat waarom? Is het helder bij wie een geuite behoefte ligt? En waarom die persoon dat wil? Zijn er conflicterende behoeften? Zijn de behoeften steeds zo zuiver mogelijk gebleven en zijn er geen invullingen gedaan? Denk creatief! Doe een creatieve oefening voordat je gaat analyseren (zie tips).

TIPS AND TRICKS:

- Doe zelf een creatieve oefening voordat je met de gesprekken en/of analyse begint. [Creatief denken bij dementie](#)
- Gebruik de Gesprekshulp Actief blijven met dementie. Hierin staan voorbeeldvragen voor het inventariseren van behoeften (bladzijde 3 t/m 5) en een notitieblad voor gestructureerde verslaglegging (bladzijde 6). [Gesprekshulp Actief blijven met dementie](#)
- Lees Een goed leven met dementie over o.m. het inventariseren van behoeften en over behoeften van de naaste. [Een goed leven met dementie](#)
- Gebruik de Handleiding VitaDem met bijbehorende werkbladen) over behoefteinventarisatie (werkbladen 1.1 t/m 1.6) en de analyse daarvan (werkbladen 3.1 t/m 3.6) [VitaDem handleiding en werkbladen](#)
- Gebruik behoeftenkaarten (werkblad 1.6 en 2) uit de Handleiding VitaDem. [VitaDem handleiding en werkbladen](#)
- Gebruik het SPANkracht-pakket voor jonge mensen met dementie. [SPANkracht pakket](#)